

μανίας ἔχουσα, ὡς τίγρις ζητοῦσά τι καθ' οὐ νὰ ἐφορμήσῃ.

— Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ τῷ ὠμιλοῦσα καὶ νὰ τῷ ἔλεγα πόσον τὸν μισῶ καὶ τὸν περιφρονῶ! διανοήθη.

Αἶφνης, ὥσπερ νέα τις ἰδέα ἐπῆλθεν αὐτῇ, ἐξέβαλε κλειδίον, καὶ ἀνοίξασα συρτάριον ἐν ᾧ ἐνέκλειε τὰς ἀναμνήσεις της ἔλαβε χρυσοῦν μεταλλίον περικλείον μικρογραφίαν· ὑπὸ τὴν ὕαλον εὐρίσκοντο τρίχες δύο πλοκάμων, τοῦ ἐνὸς μέλανος τοῦ ἐτέρου καστανόχρου, εἰς φαντασιῶδες σύμπλεγμα συνδεδεμένων. Τὸ μετάλλιον τοῦτο εἶχε προσενέγκῃ αὐτῇ μυστικῶς ὁ Ἀντώνιος πρὸ ἐνὸς ἔτους μετ' ἀντιτύπου τῆς φωτογραφίας του. Κατὰ τὸν τελευταῖον μῆνα ἡ Αἰκατερίνα δὲν ἐξέβαλεν αὐτὸ ἐκ τῆς κρύπτῃς του· δὲν ἦτο ἀνάγκη ν' ἀναζωογονήσῃ τὸ παρελθόν... Ἀλλὰ τώρα ἤρπασεν αὐτὸ μετὰ μανίας καὶ τὸ ἐξεσφενδόνησε κατὰ τοῦ μαρμαρίου τῆς ἐστίας.

Θὰ τὸ καταπατήσῃ ἄρ' αὖθις διὰ τῶν ποδῶν της, θὰ τὸ κατασυντρίψῃ ὑπὸ τὴν πτέρναν μέχρις οὐ πᾶν ἔχνος ἐκ τῶν ἀνελικρινῶν καὶ σκληρῶν χαρακτηριστικῶν ἐξαφανισθῇ;

— ὦ, ὅχι! Ὅρμᾳ ὅπως τὸ ἀναλάβῃ, καὶ ὅταν βλέπῃ τὸν προσφιλῆ θησαυρόν, ὃν τὸσάκις κατεφίλησε, ὃν τὸσάκις ἔθηκε ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν της, καὶ ἀφυπνισθεῖσα παρετήρησε μετ' ἀγάπης, ὅταν βλέπῃ τὸ αἰσθητὸν κειμήλιον τοῦ εὐδαίμονος αὐτῆς παρελθόντος εἰς τοιαύτην κατάστασιν, συντετριμμένην τὴν ὕαλον, ἀπεισπασμένας τὰς τρίχας τῶν πλοκάμων, διερρωγότα τὸν λεπτόν ἐλεφαντόδοντα, ἐπέρχεται ἡ μεταμέλεια καὶ ἐκρήγνυται εἰς δάκρυα.

Ἰδετε πῶς κύπτει ὅπως ἀναλάβῃ τὸν θησαυρόν της, ὅπως ἀναζητήσῃ τοὺς πλοκάμους καὶ ὅπως ἐξετάσῃ θλιβερῶς τὴν βλάβην ἣτις παραμορφοῖ τὴν προσφιλῆ εἰκόνα. Φεῦ! δὲν ὑπάρχει πλέον ὕαλος ὅπως προφυλάξῃ τὸ τρίχινον σύμπλεγμα καὶ τὴν μικρὰν φωτογραφίαν· ἀλλὰ μεθ' οὗας φροντίδος περικαλύπτει τὸ μετάλλιον καὶ τίθησιν αὐθις αὐτὸ εἰς τὴν κρύπτῃν του!.. Δυστυχῆς Τίνα!..

Ἐσυχάσασα μικρὸν ἐκάθισεν ὅπως ἀναγνώσῃ ἐκ νέου τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Μαίηναρδ. Ἀνέγνωσεν αὐτὴν δις ἢ τρίς οὐδὲν ἐννοοῦσα· τὸ πνεῦμά της τεταραγμένον ἀκόμη ἐκ τῆς ὀργῆς ἡδυνάτει νὰ ἐμβοθῇ εἰς τὴν ἀληθῆ τῶν λέξεων σημασίαν· ἐν τέλει ἀντελήφθη εὐκρινῶς ὅτι ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἔμελλε νὰ καλέσῃ αὐτὴν ὅπως τῇ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ μετὰ τοῦ Τζίλφιλ γάμου της. Ἡ ἰδέα ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ δυσχερестῇ τὸν βαρόνον, δι' ὃν πάντες ἐν τῷ μεγάρῳ ἠσθάνοντο φόβον τινὰ ἐμπλεων σεβασμοῦ τοσοῦτο κατεπτύθησεν αὐτὴν, ὥστε ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον ν' ἀντιστῇ εἰς

τοὺς λόγους αὐτοῦ. Ὁ σὶρ Χριστοφόρος ἐνόμιζεν ὅτι αὐτὴ ἡγάπα τὸν Μαίηναρδ· ἐφαίνετο ἐντελῶς βέβαιος περὶ τούτου. Πῶς ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι ἠπατάτο, καὶ τί δὲ νὰ πράξῃ ὅτε θὰ ἡρώτα αὐτὴν ἂν ἀγαπᾷ ἄλλον; Νὰ ἰδῇ τὸν σὶρ Χριστοφόρον προσβλέποντα αὐτὴν μετὰ δυσαρεσκείας! οὐδὲ κατὰ φαντασίαν ἡδύνατο νὰ τὸ ὑπομείνῃ. Ἦτο τόσον ἀγαθὸς πρὸς αὐτὴν!.. Ἐπειτα ἀνελογίσθη πόσης ὀδύνης θὰ γείνῃ αὐτῷ πρόξενος· τὰ δάκρυα ἤρχισαν ῥέοντα, ἡ δὲ εὐγνωμοσύνη αὐτῆς πρὸς τὸν σὶρ Χριστοφόρον δὲν ἐβράδυνε νὰ καταστήσῃ αὐτῇ μᾶλλον αἰσθητὴν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν γενναιοφροσύνην τοῦ Τζίλφιλ.

— Ὁ καὶμένος ὁ Μαίηναρδ! πόσον σκληρῶς τῷ ἀναποδίδω τὴν ἀγάπην του· ἂν ἡδυνάμην νὰ τὸν ἀγαπήσω ἀντὶ τοῦ... ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν τίποτε πλέον ν' ἀγαπήσω, ἡ καρδιά μου συνετρίβῃ.

[Ἐπεται συνέχεια].

ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΚΡΗΤΕΣ

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Σ'

Τὴν μονότονον ἀλλ' εὐτυχῇ ἡρεμίαν τοῦ καθημερινοῦ βίου τῆς Χαλέπας διέκοπτον περιοδικῶς, καὶ ὁσάκις ἡ πάντοτε ὑφισταμένη πολιτικὴ κρίσις ἐπέτρεπε, ταχύταται ἐκδρομαὶ εἰς τὰ πέριξ τοῦ προαστείου, καὶ τῆς πόλεως τῶν Χανίων. Ζωηρὰν εἶχον ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν μονὴν τῆς Ἀγίας Τριάδος, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐγειρομένην, καὶ τὴν γείτονα αὐτῆς τοῦ Γκουβερνέτου, ὡς καὶ τὰ εἰς ἀποκρήμνους μυχοὺς σωζόμενα ἔτι λείψανα καὶ ἐρείπια τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, φερούσης προσέτι τὸ ὄνομα *Καθολικὸν*, καὶ ἣτις πρὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῆς συνελεύσεως μεγάλων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν τῆς Κρήτης, ἀθροισθέντων εἰς τὸ μονῆρες καὶ κρημνωδέστατον ἐκεῖνο κρυσφύγετον, ὅπως βουλευθῶσι περὶ τῆς σωτηρίας τῆς Κρήτης ἀπὸ τοῦ Ἑνετικοῦ ζυγοῦ. Ἡ ἀπὸ Χαλέπας εἰς Ἀγίαν Τριάδα δῖωρος ὁδὸς εἶναι τερπνὴ, διήκουσα δὲ δι' ἐλαίωνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τερματίζεται εἰς τὴν μονήν, τὰ λευκὰ τῆς ὁποίας τεῖχη καὶ τὸ κωδωνοστάσιον φαίνονται πόρρωθεν καλοῦντα τὸν ξένον ὑπὸ τὴν φιλόξενον αὐτῆς στέγην. Ὅπως ἐν Ἑλλάδι, οὕτω καὶ ἐν Κρήτῃ τὰ μοναστήρια ὑπῆρξαν ποτε κέντρα σπουδῆς καὶ ἐργασίας λυσιτελοῦς, οὐχὶ δ' ἅπαξ, ἐνεκα τούτου, προὔκαλεσαν τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν δῆψιν τῶν κρατούντων. Χειρόγραφα ἢ βιβλιοθήκας ἀξίας τινὸς καὶ κατα-

τάξεως δὲν εὗρον εἰς τὰς ἐν Κρήτῃ μονάς, ὅσας συνέπεσε νὰ ἐπισκεφθῶ, καὶ τοῦτο ἕνεκα τῶν συνεχῶν ἐπαναστάσεων, καθ' ἃς πᾶν τὸ κινή-
τον κατεστρέφετο μεταφερόμενον ἢ μὴ. Ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐν τούτοις κέκτηται ἱκανὰ βιβλία, εὐχαρίστως δὲ σημειῶ τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην, ἐκφράζων καὶ τὰς ἐμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ εὐγενεῖ δεξιῶσει τῶν μοναχῶν. Ἐπωνυμίαν διακριτικὴν φέρει ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Τριάδος τὴν «τῶν Τσαγκαρόλων», ἐξ οἰκογενείας Ἑνετικῆς ἀλλ' ἐξελληνισθείσης, καὶ διὰ τῆς ἀδράς τῆς ὁποίας δαπάνης ἡγέρθη ἡ μονή. Ἡ ἐκκλησία αὐτῆς εἶναι ἀρίστη, ἡ δὲ μονή, καί-
τοι ἐπὶ πεδίῳ ὁμαλοῦ ἐγειρομένη, ἔχει ἐν τούτοις εὐάρεστον τὴν θέαν, διὰ δὲ τὸ ἐγγὺς αὐ-
τῆς καὶ τὸ πρόθυμον τῶν μοναχῶν βρίθαι ἀεί-
ποτε ξένων ἐπισκεπτῶν. Ὡς πρόβλημα δυσεπί-
λυτον θέτουσιν οἱ μοναχοὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς προμετωπίδος τῆς ἐκ-
κλησίας κανονικῶς κεχαραγμένων κεφαλαίων γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου. Αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ οὐδεμίαν συλλαβὴν ἀποτελοῦσι τὰ γράμματα ταῦτα, καὶ οὐδεμίαν ἐκφράζουσιν ἔννοιαν. Ἡ ἀπορία τοῦ ξένου φαίνεται εὐφραίνουσα τοὺς μοναχοὺς. Ὅταν ἀντιπροτείνῃ τις τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος, ἀντὶ γνώμης εὐκρινοῦς ἀκούει τότε σωρεῖαν ὑποθέσεων, καὶ ἐρμηνειῶν χρηζουσῶν αὐτῶν πρωτίστως ἐρμηνείας.

Ἡ μονὴ τοῦ Γκουβερνέτου ἀπέχει ὥραν μόλις ἀπὸ τῆς ἁγίας Τριάδος, ἐπὶ τοῦ ὕψους τῶν ξη-
ρῶν βράχων τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐγειρομένη. Ἡ ἐκκλησία αὐτῆς ἔχει ποικίλα κοσμήματα ἐξωθεν, ἡ δὲ μονή, ὡς μοι εἶπον ἐκεῖ, ἀπεκλήθη «Γκου-
βερνέτο», καθόσον ἐκυβέρνηα ἄλλοτε τὰς λοιπὰς τῆς Κρήτης μονάς. Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ μονὴ δὲν ἔχει τι τὸ ἀξιοθέατον, ἂν δὲ δὲν ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ *Καθολικὸν* ὁδοῦ, ἴσως οἱ ἐπισκέπται αὐτῆς, θὰ ἦσαν σπάνιοι. Ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐρμηίτου, γνωρίζομε-
νη καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ *Καθολικοῦ* φαίνεται βεβαίως ἡ ἀρχαιότερα τῆς Κρήτης μονή, καί-
τοι δὲ ἐρμωθεῖσα ἐντελῶς ἤδη καὶ ἀκατοίκη-
τος ἐλκύει οὐχ ἥττον, διὰ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, καὶ τοῦ σταλακτιτοφόρου σπηλαίου πληθὺν ξέ-
νων καὶ ἰθαγενῶν. Ἡ ἀπὸ τοῦ Γκουβερνέτου ἄχρι τοῦ Καθολικοῦ ὁδὸς εἶναι κατωφερὴς καὶ δύσβατος. Πληθος καλογήρων εὐσεβεστάτων καὶ σφόδρα πατριωτῶν ἐμόνασάν ποτε ἐκεῖ. Ἦδη ἡ ἐρμηία κρατεῖ πανταχοῦ, καὶ ἡ θέα τῶν καταρρεόντων ἐρειπίων ἀναδεικνύει πενθι-
μωτέραν τὴν ἀγρίαν καὶ μελαγχολικὴν τοπο-
θεσίαν. Δύο ἀντίθετοι βράχοι, γυμνοὶ ἐντελῶς, ἀπηνῶς μαστιζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ὑψούμε-
νοι εἰς ἱκανὸν ὕψος ἀποτελοῦσι κρημνώδη χαρά-
δραν, εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τῆς ὁποίας φαίνονται τὰ ἐρείπια τοῦ «Καθολικοῦ». Ἐντὸς

τοῦ βράχου σώζεται ἐτι λελαξευμένη ἡ ἐκκλη-
σία. Εἰς τὸ βάθος τῆς πενθίμου φάραγγος κυλί-
εται τὸν χειμῶνα μετὰ βοῆς χεῖμαρρος ὀρη-
τικός, διὰ τοῦ ἀκαθέκτου αὐτοῦ ροῦ ἀνακαλέ-
σας ποτε εἰς τοὺς ματαίως ἐπιζητήσαντας ἐκεῖ στιγμιαίαν γαλήνην, τὰ πάθη τῆς κοινωνίας, ἣν εἶχον φύγει, τὰς ὁρμὰς αὐτῆς καὶ τὴν ἀγρι-
ότητα. Ἀφρίζει τὸ ρεῦμα τοῦ ὕδατος βιαίως κρημνιζόμενον ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, κυλίε-
ται ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ βουνοῦ, καὶ φερόμε-
νον σφοδρῶς πρὸς τὰ κάτω, συντρίβεται εἰς τὴν κοίτην τοῦ χειμάρρου, καὶ δι' αὐτῆς φεύγει ἀφανιζόμενον εἰς τὴν ἐγγὺς θάλασσαν. Ἐὰν ἡ-
δύνατό τις νὰ συλλάβῃ τὰς περιπτώμενας εἰς τὴν χαράδραν προσευχὰς τῶν πρώτων ἀναχω-
ρητῶν! Μελαγχολικαί, ὅπως καὶ αἱ θέσεις ἐκεῖ-
ναι, θὰ ἦσαν αἱ σκέψεις των καὶ τὸ ἄλγος τῆς καρδίας αὐτῶν ἐπὶ τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς συμ-
φοραῖς τῶν ἀνθρώπων, θὰ ἐπέτεινεν ἡ συνείδη-
σις τῆς δουλείας, καὶ μετὰ τὴν δουλείαν αὐ-
τὴν εἰς ἣν αἱ ἀδυναμίαι καὶ τὰ πάθη ὑπέταξαν τοὺς θνητούς. Λυπηρὸς, μελαγχολικὸς, ἀπελ-
πιστικός, εἶναι ὁ τόπος ἐκεῖνος θεώμενος καθ' ἣν στιγμὴν σκιοῦται ζοφούμενος μικρὸν μετὰ τὴν μεσημβρίαν. Τὸ λυκόφως ἐκεῖ, καὶ ὑπὸ τὸν ὥραιον τῆς Κρήτης οὐρανόν, ἀπλοῦται ἐν ὥρᾳ ἀκμαιοτάτου ἔτι φωτός. Ἀκαθέκτως συρίζουσι διὰ τοῦ στενοῦ χάσματος οἱ ἄνεμοι· τὸ κύμα βρυχᾶται ἀπωτέρω, καὶ ὁ βρόμος τῆς ματαίας αὐτοῦ ὀργῆς συνταράσσει, μετὰ τῶν ἄλλων στοιχείων, τὸ κενὸν τῆς χαράδρας. Εἰς τοιαύ-
τας θέσεις ἐπήγγυσον τὰ ἄσυλα αὐτῶν οἱ ἀοιδι-
μοὶ ὑπέρμαχοι τῆς διωκομένης Πατρίδος, τῆς Ὀρησκείας, καὶ τῆς Ἐλευθερίας.

Ἐν μέσῳ τῶν μελαγχολικῶν ἐρειπίων, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἀστέγου οἰκίσκου φύεται εἰς τὰ λείψανα τοῦ Καθολικοῦ εὖρωστος ἐλαίας κορ-
μός, οἱ κλώνες τοῦ ὁποίου ἐκτείνονται οἰονεῖ ὅπως προστατεύουσιν ἀπὸ τῆς περαιτέρω κα-
ταστροφῆς τὸ ἐρειπωθὲν ἐκείνου λείψανον. Εἶναι ὁ ἱστορικὸς οἶκος τοῦ ἡγουμένου Ἀνανία, ἐκεῖ ἔνθα τὸ 1570 συνῆλθον, ὑπὸ τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἐκ Κρουστογεράκου τοῦ Σελίνου Γεωργίου Καντανολέου, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Κρήτης, ὅπως βουλευθῶσι περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος των. Ἐν ἀξιοσημειώτῳ συγγράμματι, τιμὴν περιποιῶντι τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν φιλολογίᾳ, χα-
ράσσει ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος διὰ γραφίδος καλλιτεχνικῆς τὴν εἰκόνα τοῦ πατριωτικοῦ ἐκείνου ἐπεισοδίου, μετὰ τῆς δραματικῆς αὐ-
τοῦ ἐκτυλίξεως, καὶ τῆς τραγικῆς καταστροφῆς. Ὁ ἀείμνηστος, καὶ τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτήρα ἄριστα εἰδὼς ἡγούμενος Ἀνανίας, ἀφοῦ ἐδέ-
χθη φιλοφρόνως καὶ φιλοξένως τοὺς Ριζάρχας, ὡς ἀπεκαλοῦντο οἱ ἀρχηγοὶ τῶν παρὰ τοὺς πρό-
ποδας τῶν Λευκῶν Ὀρέων χωρίων καὶ πολε-

μικῶν πληθυσμῶν, εἰσήγαγεν εἴτα ἐντὸς τοῦ οἴκου, ὄντινα ἐρείπιον ἔβλεπον τὴν ὥραν ἐκείνην, ὅπως συνεννοηθῶσι περὶ τῶν μέτρων τῆς κυοφορουμένης ἐπαναστάσεως, καὶ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῆς. Οἱ Ριζάρχει, ἐνθουσιώδεις ὑπὲρ τῆς ιδέας τῆς Ἐλευθερίας, καὶ ἔτοιμοι νὰ διακινδυνεύσωσι τὰ πάντα ὑπὲρ αὐτῆς, διεφώνησαν εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀξιωμάτων, ἅτινα ἀναγκαίως ἔδει νὰ δημιουργηθῶσι, ἀφοῦ πρωτίστως ἦν ἀνάγκη νὰ κατασταθῇ προσωρινὴ κυβέρνησις τῆς Κρήτης. Χάρις εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Ἀνανία ἡ ἀλληλόμαχος πάλῃ καὶ ἡ διάσπασις τῶν Ριζαρχῶν προελήφθη, καθόσον ὁ συνετός ἐκεῖνος μοναχός, εἰσαγαγὼν τοὺς Ριζάρχας ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ οἴκου ἐκλείδωσεν αὐτοὺς ἐξῶθεν δι' ἰσχυροῦ μοχλοῦ, ἀνελθὼν δ' εἴτα εἰς τὸ ὑψηλότατον παράθυρον τοῦ οἴκου ἐπέβλεπεν αὐτοὺς καὶ τὰ διαβούλια τῶν. Μετὰ τὰς διαφορίας, ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν ἀξιωμάτων, καὶ τὴν πλήρη τῆς συνελεύσεως ἀποτυχίαν ἐζήτησαν οἱ Ριζάρχει νὰ φύγωσιν, ἡ δὲ διασπορὰ αὐτῶν ἤθελεν ἀφεύκτως ματαιώσῃ τὸ πατριωτικὸν ἔργον. Ἀλλ' ὁ Ἀνανίας ἀρ' ὑψηλοῦ διεκλήρυσεν αὐτοῖς, ὅτι οὐδεὶς θὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κεκλεισμένον δωμάτιον πρὶν ἢ οἱ ἐν αὐτῷ βουλευόμενοι σκεφθῶσιν ὀρθότερον καὶ ἀποφασίσωσι ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις αὐταπαρνήσεως ἀγνοτέρως. Ὁρμίζοντο οἱ Ριζάρχει, ἐβόων, ἰκέτευον, ἀπεπειρῶντο νὰ παραβιάσωσι τὴν θύραν, ἀλλ' ὁ *mánðalos* τοῦ ἡγουμένου Ἀνανία ἀνθίστατο καρτερικῶς εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ριζαρχῶν. Αἱ ὧραι παρήρχοντο, οἱ κεκλεισμένοι κατετρύχοντο ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης, ἀλλ' ὁ Ἀνανίας ἔμενεν ἀκαμπτος, καὶ ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ σκοπιᾶς ἐπανειλημμένως ἐκήρυττεν, ὅτι οὐδεὶς θὰ ἐξέλθῃ ἂν μὴ ὁμονήσωσι πάντες, καὶ ἐν ἀδελφικῷ καὶ ἐθνικῷ πνεύματι προέλθωσιν εἰς ὀρθὴν ἀπόφασιν πατριωτικὴν. Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Ἀνανία ἐθαυματούργησε. Πιεζόμενοι οἱ Ριζάρχει, ἔτοιμοι νὰ ἀλληλοκτυπηθῶσι, κατατρυχώμενοι ὑπὸ τῆς πείνης, βασανιζόμενοι ὑπὸ τῆς δίψης, παροτρυνόμενοι ὑπὸ τῶν ἱκεσιῶν καὶ τῶν ἱερῶν λόγων τοῦ Ἀνανίου, ἐν τέλει δὲ καὶ εἰς εὐγενῇ ἐμπνευσιν ὑπακούσαντες ὑπέγραψαν ἐκεῖ κεκλεισμένοι τὸ πρακτικὸν τῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ τὸν διορισμὸν τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως. Ἐπευφημία ἤχισαν ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ἀδελφωθέντων Ριζαρχῶν. Ὁ *mánðalos* κατέπεσε, ἡ θύρα ἠνεώχθη, ἐξῆλθον οἱ Ριζάρχει, καὶ ἡ κατὰ τῶν Ἐνετῶν ἐπανάστασις ἐκηρύχθη, μυριοστὴν φοράν, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Καντανολίου. Ἐν τοῖς *Κρητικοῖς Γάμοις* ἀφηγεῖται ἡμῖν θαυμασίως τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ὁ δεινὸς ἐρευνητὴς καὶ λογογράφος Σπυρίδων Ζαμπέλιος. Ἀνεζήτησα ἂν ἦτο δυνατόν νὰ εὔρω ποῦ τὸν ἱστορικὸν *mánðalos* τοῦ πάτερ Ἀνα-

νία. Ὁ ἰὸς τῶν αἰῶνων τὸν εἶχε καταφάγει. Τὰ ἐρείπια μόνον τοῦ οἴκου του εἶδον, αὐτοῦ ἐκείνου ὅπου εἶχον ἐγκλεισθῇ οἱ Ριζάρχει, καὶ ἐπὶ τούτων ἀπλουμένους τοὺς κλῶνας εἰρηνικῆς ἐλαίας. Ἀλλὰ τὸ φυτὸν δὲν ὑπετύπου τὴν εἰρήνην ἐκεῖ. Ὑπεσήμεναι τὴν φρόνησιν τῆς Ἀθηνᾶς, ἐκ τῶν χειρῶν τῆς ὁποίας ἐξῆλθε, καὶ τὴν εὐτυχῇ ἐπίνοιαν τοῦ Ἀνανία, τὸ πνεῦμα τοῦ ὁποίου εἶχε φωτίσει ἡ πότινα θεὰ τῆς συνέσεως, ἡ πάνοπλος Παλλὰς Ἀθηνᾶ.

Τὸ ἔδαφος τῆς Κρήτης ἀφθονεῖ εἰς σταλακτιτοφόρα σπήλαια. Ὀνομαστότατον εἶναι τὸ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μυλοποτάμου σπήλαιον τοῦ Μελιδῶνη, ὅπερ ἀτυχῶς δὲν ἐπεσκέφθη, ἀλλ' οὐτινος ἤκουσα περιαδομένην τὴν φήμην. Τὸ σταλακτιτοφόρον σπήλαιον τοῦ Καθολικοῦ, εἰς δ' ὀδηγῶ ἤδη τὸν ἀναγνώστην, ἀνοίγεται μικρὸν πρὶν ἢ ἀφικθῶμεν εἰς τὴν λαξευτὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰσχωρεῖ βαθύτατα εἰς τὴν ἀριστερὰν τῆς φάραγγος πλευράν. Ἦναψα λαμπάδα, καὶ μετὰ τοῦ ὀδηγοῦ μου, ὅστις ἦτο μοναχός τις τοῦ Γκουβερνέτου, λαμπαδηφοροῦντος ἐπίσης, εἰσέδυσα ἐντὸς. Τὸ ἔδαφος εἶναι ἐπικινδύνως ἠνώμαλον, ὑγρὸν, ὀλισθηρότατον, ὑφούμενον ἄλλοτε, καὶ ἄλλοτε ἀποτόμως ταπεινούμενον. Ἐνίοτε ἡ ἐπικουρία τῶν χειρῶν ἀποβαίνει ἀναγκαιοτάτη κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην πορείαν, ἰδίως κατὰ τὰς μικρὰς ἀναρριγήσεις τῶν ὑγρῶν βράχων. Τὸ σκότος εἶναι βαθύτατον, πνιγροτέρα δὲ κατὰ πολὺ ἡ ἀτμοσφαῖρα, ἢ ἡ ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ τῆς Γόρτυνος. Ἀφοῦ εἰσεδύσαμεν εἰς ἱκανὸν βάθος, εἶδομεν, ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῶν λαμπάδων μας, στύλους σταλακτιτῶν, ποῦ μὲν προσομοίους λίπαι λευκῇ, ποῦ ὑποκιτρίνους καὶ κρυσταλλωθέντας, καὶ ἄλλοτε λευκοὺς καὶ σπινθηροβολοῦντας ὑπὸ τὸ φῶς. Εἰς ἱκανὸν βάθος ἀπὸ τῆς εἰσόδου ἀναβλύζει ἀπὸ τοῦ βράχου τὸ ἐδάφος ὕδωρ, ὅπερ καλοῦσιν ἀγίασμα. Παρὰ τὴν πηγὴν ταύτην ὁ ὀδηγός μου μὲ ἐκάλεσε νὰ ἴδω τὸ *φίδι*. Ἐκυψα πρὸς τὸ βάθος, διηυθέτησα καταλλήλως τὴν λαμπάδα, καὶ εἶδον σταλακτίτην ἐπιμήκη ἱκανῶς παχύν, καὶ ὁμοιάζοντα πρὸς κροκόδειλον. Ἡ πρὸς τὸ ἀμφίβιον ὁμοιότης εἶναι ἱκανή, κατὰ στιγμὰς δὲ νομίζει τις ὅτι ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἀπολιθωθὲν τὸ θηρίον. Ὁ μοναχός μοι ἐξήγησε ὅτι «τὸ *φίδι* πῆγε νὰ πιῇ νερό, ὁ δὲ *ἔγιος* τὸ ἐμαρμάρωσε». Ἐπροχωροῦμεν πάντοτε πρὸς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σταγὼν ὕδατος ἐκυλίοτο διὰ τοῦ σώματος τῶν ἀκτινοβόλων στύλων, καὶ ἔπιπτε χαμαὶ ἡχοῦσα ἀσθενῶς ἐν τῷ σκότει καὶ τῇ σιωπῇ. Παρὰ πᾶσαν τὴν καταστροφὴν, πληθὺς σταλακτιτῶν, ἀκεραίων ἔτι, κρέμαται ἀπὸ τῆς ἀνωτέρας ἐπιφανείας τοῦ σπηλαίου, εἰς πλεῖστα δὲ μέρη ὑπάρχουσι στύλοι ἐξικνούμενοι ἀπὸ τοῦ ἀκροτά-

του ὕψους ἄχρι τοῦ ἐδάφους τοῦ σκοτεινοῦ ἐκείνου ἄντρου. Αἱ ἀνωμαλῖαι τοῦ ἐδάφους ἐποπλασσιάζοντο, καθόσον ἐχωροῦμεν πρὸς τὰ βάθη. Ἐν τέλει ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀ' Ἀγίαν Τράπεζαν», ὡς ἀπεκαλεῖτο ὁ ἐσώτατος τοῦ σπηλαίου μυχός. Εὗρομεν ἐκεῖ μικρὸν εἰκονισμάτιον, ὅπερ ἡσπασθημεν εὐλαβῶς, καὶ ἀφοῦ ἐθεωρήσαμεν τὴν ἱκανὴν τοῦ σπηλαίου εὐρύτητα, καὶ τὰς περιέργους ἀπολιθώσεις ἡρξάμεθα ἐπιπόνως βαδίζοντες πρὸς τὴν ἐξοδον. Μετὰ τινὰς μικρὰς ἀνόδους καὶ καθόδους προσεῖδομεν πόρρωθεν διαυγάζον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἀναντιρρήτως τὸ σπήλαιον τοῦ Καθολικοῦ εἶναι θείας ἄξιον, πιθανῶς δέ, καὶ παρὰ πᾶσαν τὴν ὑγρασίαν αὐτοῦ, ἐχρησίμευσεν ὡς πρώτη κατοικία τῶν ἐρημιτῶν. Ἐντὸς ὁπῆς σκοτεινῆς, παρὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς εἰσόδου, εἶδον ἐρριμμένα ἀνθρώπινα ὀστᾶ. Τίνες νὰ ἦσαν ἄρα γε οἱ τὸν ἀτελεύτητον ὕπνον κοιμηθέντες ἐκεῖ; Ἐζήτησα νὰ ἀποσῶ τεμάχιόν τι ὅσπου ἄλλ' ἐνῷ ἀπεπειρώμην νὰ ἀγρεύσω αὐτό, ἀνελογίσθη ὅτι ἤθελον ἀποσπάσει ἀπὸ τῆς ἐντελεστάτης γαλήνης τὸ κινήτον ἐκεῖνο ἐρείπιον τοῦ θανάτου, ὅπως τὸ ἐπαναφέρω εἰς τὴν τύρβην καὶ εἰς τὸν θόρυβον τῆς ζωῆς. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ αὐτὴν, καὶ τοὺς πικροὺς περισπασμούς της, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἐρημίαν ἐκείνην ὁ ἐν Κυρίῳ κοιμηθεὶς τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου. Διὰ τὴν νὰ ταράξῃ τὴν εἰρήνην τοῦ σκελετοῦ, ὁ ἐν τῷ βίῳ κάτοχος τοῦ ὁποίου ἠτύχησε, τέλος πάντων, νὰ ἀνέυρῃ τὴν ἀδύνατον ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτ' ἡσυχίαν;

Αἱ ὀπαὶ τῆς γῆς, τὰ χάσματα, τὰ σπήλαια, ἐχρησίμευσαν κατὰ τὸ παρελθόν, καὶ ἤδη ἔτι χρησιμεύουσιν εἰς τὰς χριστιανικὰς οἰκογενεῖας ὡς ἄσυλα ἐν καιρῷ ἐπαναστάσεως. Πᾶν οἰλωμα γῆς, πᾶν ἄντρον, καὶ πᾶν σπήλαιον ἔχει ἐν Κρήτῃ τὴν θλιβεράν ἱστορίαν του. Τραγωδίας πολυδακρύτου θέατρον ὑπῆρξε, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, τὸ ἐν Μυλοποτάμῳ σπήλαιον τοῦ Μελιδώνη. Εἰς τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἐζήτησαν καταφύγιον πλεῖστοι χριστιανῶν οἰκογένειαι, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν εἶχον φονευθῇ εἰς τὰς μάχας, καὶ ἄλλοι ἐμάχοντο ἔτι. Εἰς τὰ σκότῃ ἐκεῖνα ἐβίων, ἐν ἀγαθῇ προσδοκίᾳ εὐτυχοῦς ἡμέρας, τὰ γυναικόπαιδα τῶν χριστιανῶν, συνήθως μὲν πεινῶντα, ἄλλοτε ἀσθενῶς τρεφόμενα, καὶ πάντοτε τρέμοντα τὴν παρουσίαν καὶ τὸν διωγμὸν τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ Τοῦρκοι ἀνεκάλυψαν τὸ καταφύγιον. Φοβούμενοι τὴν ἐσῶθεν ἄμυναν δὲν ἐτόλμησαν νὰ εἰσέλθωσιν ἐντὸς τοῦ σπηλαίου. Ἀπέκλεισαν ὁμως τὴν εἰσόδόν του, καὶ ἀναμείναντες τὴν στιγμήν καθ' ἣν βίαιος ἔπνεεν ἄνεμος πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς εἰσόδου, ἤναψαν μεγάλην πυρκαϊὰν παρ' αὐτήν, καὶ ἀπέπνιξαν διὰ τοῦ

καπνοῦ τὰ δυστυχῆ γυναικόπαιδα. Συγκινητικῶς δραματικὴ ἦτο ἡ ἀφήγησις τῶν ὀλίγας ἡμέρας μετέπειτα ἐπισκεφθέντων κρύφα τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου χριστιανῶν. Τὸ ἔδαφος ἦτο κατεσπαρμένον ὑπὸ πτωμάτων, καὶ ἡ βαρεῖα τῆς σήψεως ὁσμὴ ἐπλανᾶτο εἰς τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀπαίσιον ἐκεῖνο κοιμητήριον. Μετὰ κόπου ἡδυνήθησαν οἱ συγγενεῖς νὰ ἀναγνωρίσωσι τοὺς προσφιλεῖς των νεκρούς. Συντετριμμένοι ἐκ τοῦ ἄλγους ὤρμησαν ἕξω φρενήρεις, καὶ ἡ εἰδησις τῆς τραγικῆς συμφορᾶς συνήθροισεν ἐκεῖ πληθὺν ὁδυρομένων χριστιανῶν. Εὐγενῆ ἐκδίκησιν ἐπετέλεσαν ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες. Κοινῇ ψήφῳ ἀπεφάσισαν νὰ ἀφήσωσιν ἄταφα τὰ γυναικόπαιδα, τὰ δὲ ὀστᾶ των, ἅτινα καὶ σήμερον ἔτι βλέπει τις τῇδε κακῆϊσε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ σπηλαίου, λαλοῦσιν εὐγλωττῶς ἐκεῖ καταγγέλλοντα τὴν θηριωδίαν τοῦ ἐχθροῦ. Πλεῖστοι εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ εἶδον τὰ στρώματα ἐκεῖνα τῶν ἀνθρωπίνων σκελετῶν, ἡ δὲ εὐσέβεια τῶν συγγενῶν τῶν θυμάτων ἐτέλει ἐπὶ πολλὰ ἔτη βραδύτερον, καὶ σήμερον ἔτι περιοδικῶς τελεῖ, θρησκευτικὸν μνημόσυνον ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, ὅπου ἐξετυλίχθη τὸ τραγικὸν ἐπεισόδιον τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως.

Ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ σπηλαίου τοῦ Καθολικοῦ, ἦν ἔτι ζωνηρὰ ἡ ἡμέρα, ἀλλ' εἰς τὴν διασφάγα ἐνωρίτατα ἤδη εἶχον ἀπλωθῇ αἱ ἐσπεριναὶ σκιαί. Εἰς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τοῦ βραχώδους βουνοῦ διέκρινον, καταρρέοντα, πενιχρὰ καὶ μικρὰ τειχώματα, ἀποφράσσοντα ὁπὰς ἐντὸς τῆς γῆς καὶ τοῦ ὄρους. Τὰ φυσικὰ καὶ χειροποίητα μικρὰ ἐκεῖνα σπήλαια ἦσαν σκῆται ἐν αἷς ἔμενον οἱ χριστιανοὶ ἀσκηταὶ τῶν πρώτων αἰώνων. Κτιστὴ γέφυρα συνάπτει τὰς δύο τοῦ ὄρους πλευράς, καὶ ὑπ' αὐτὴν ὁ χεῖμαρρος κυλῖει τὰ ὕδατά του. Ἡ θεὰ τῶν ἀπομνηστικῶν ἐκείνων, ὅπου εὐσεβῶς ἐβίωσάν ποτε οἱ ἀναχωρηταί, ἐρήμων ἤδη ἐν μέσῳ τοιαύτης μονώσεως, διεγείρει μελαγχολικοὺς στοχασμούς ὑπὸ τῶν εἰκόνων τῆς περίξ φύσεως ἐξαπτομένων. Τὸ πᾶν καταρρέει ἐκεῖ, καὶ τὸ πᾶν ἀναμνησκει τὴν γοργὴν τοῦ χρόνου πάροδον, καὶ τὰς μεγάλας ἀλλοιώσεις, ἃς ἐπιφέρει ἡ ἀκούρατος αὐτοῦ πτῆσις. Ἀπὸ τοῦ ἀνεμοβλήτου βράχου, ἀγρυπνῶν καὶ προσευχόμενος τὰς μεσονυκτίους ὥρας, ὁ μοναχὸς τοῦ Γκουβερνέτου ἀκούει μυκωμένην τὴν τρικυμίαν, καὶ βλέπει εἰς τὴν ὑποκειμένην ἄβυσσον πελώρια κύματα ἐν βροντῇ συντριβόμενα κατὰ τῶν βράχων καὶ τῶν κρημνῶν. Ἐν ἐπαναστάσει συγκρούονται τὴν ὥραν ἐκείνην τὰ στοιχεῖα. Συρίζει ὁ βορρᾶς, καὶ ὑετὸς ῥαγδαῖος μαστίζει τὰ φαλακρὰ ὕψη τοῦ ὄρους. Ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἀποσπῶν τὸν νοῦν, προσβλέπει, διὰ τῆς λαμπράς ἀστραπῆς, τὴν ἀπότομον τοῦ Καθολικοῦ φάραγγα, ἀκούει βρυ-

χωμένην τὴν λαίλαπα, καὶ θεωρεῖ τοῦ θανάτου τὸ φάσμα πλανώμενον παρὰ τὰ ἐρείπια τῶν κελίων τῶν ἀσκητῶν. Κοιμῶνται γλυκύν καὶ αἰώνιον ὕπνον, ἄγνωστοι, εἰς τὰς ὁπὰς τῆς φάραγγος, οἱ πρῶτοι τοῦ Καθολικοῦ οἰκισταί. Τὸ μυστήριον τῆς ἄλλης ζωῆς πλήσσει τότε ἰσχυρότερον, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῆς νυκτός, τὴν φαντασίαν τοῦ προσευχομένου, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀτελευτήτου ὑποστρέφων εἰς τὸ πεπερασμένον ὁ νοῦς αὐτοῦ, μελετᾷ ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς γῆς καὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων, πεπωμένων πάντων νὰ θρέψωσι τὸν σκώληκα τῆς γῆς, καὶ νὰ σπείρῃσι τὸν δρόμον ἐν τῇ πατῆσῃ τὸ ὅστεῶδες τοῦ Χάρωνος πέλας. Εἰς τὴν κοχλάζουσαν θάλασσαν φαίνονται τὰ φῶτα ἐλαύνοντος ἀτμοπλοίου ! Ἀπὸ τοῦ ἀπορρώγος βράχου βλέπει ὁ μοναχὸς τοῦ πλοίου τοὺς φανούς, καὶ ἀκούει συρίζοντα τὸν ἀτμὸν καὶ παλαίοντα πρὸς τὰ ἐξαγριωθέντα στοιχεῖα : Θάνατε καὶ Πρόοδος, ἀναφωνεῖ. Εἰσθε τῆς ἀνθρωπότητος οἱ ἀναλλοίωτοι νόμοι ! Πάνσοφος ὁ Νοῦς, εὐλογητὴ ἡ δεξιὰ ἡ τὸ κράτος ἡμῶν θεμελιώσασα ἐπὶ τῆς γῆς ! . . .

"Οτε, ἀφείς τὸ μελαγχολικὸν ἐκεῖνο ἀναχωρητήριον ἀνῆλθον τὴν ὑπερκειμένην τοῦ βουνοῦ κορυφὴν, ἐθεώρησα σπινθηροβόλον τὴν θάλασσαν ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ παρὰ πᾶσαν τὴν ἀγριότητα τῶν θέσεων, εὐθυμα τὰ πέριξ τοπία ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ ἔτι φωτός του. Ἐπιστρέφων εἰς τὴν μονὴν τοῦ Γκουβερνέτου ἔστην μικρὸν πρὸ τοῦ σπηλαίου τῆς Ἀρκούδας, ὡς ἀποκαλεῖται κοίλωμά τι εἰς ἀπόστασιν μικρὰν ἀπὸ τῆς μονῆς τοῦ Γκουβερνέτου εὐρισκόμενον. Τὸ σπηλαιῶδες χάσμα εἶναι ἀρκούντως εὐρύ, κυκλικόν, καὶ ἀποχρῶντως ὑψηλόν. Οἱ ποιμένες, καταυλιζόμενοι τὰς νύκτας ἐκεῖ, ἀνάπτουσι πυρὰς, ἐξ ὧν ἡ ὁροφὴ καὶ αἱ πλευραὶ τοῦ σπηλαίου κατέστησαν μέλαιναι. Ὑδωρ σταλάζει βραδέως ἀπὸ τοῦ ὕψους, ἡ δὲ πρόνοια τῶν ἀνθρώπων ἤγειρε χειροποίητον δεξαμενὴν, δεχομένην ἐκεῖ τὸ βραδύ καὶ ἀραιὸν νᾶμα τοῦ ὑπερκειμένου ἐδάφους. Πελώριος σταλακτίτης λευκὸς καὶ ἀπολύτως μεμονωμένος πυργοῦται κατὰ τὸ μέσον εἰς ἱκανὸν ὕψος, ἡ δὲ πόρρωθεν θεὰ αὐτοῦ δίδει εἰς τὸν σταλακτίτην τὸ σχῆμα ἄρκτου λευκῆς, ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἐγειρομένης, καὶ διὰ τῶν ἐμπροσθίων ἐπιψαυούσης τὰ ἀνώτατα χεῖλη τοῦ ὀμβροδέκτου. Ἡ ὁμοιότης πρὸς τὴν λευκὴν ἄρκτον εἶναι μεγάλη, καὶ ἐκ τούτου προφανῶς ἐδόθη εἰς τὸ σπήλαιον ἐκεῖνο τὸ ὄνομα τῆς Ἀρκούδας.

Ἀφίππευσα μικρὸν πρὸ τῆς μονῆς τοῦ Γκουβερνέτου, ὅπως εὐχαριστήσω καὶ ἀποχαιρετήσω τοὺς μοναχοὺς, καὶ ἰδίᾳ τὸν εὐρύτερον καὶ εὐρύνωτον πάτερ Μισάηλ, ὅστις, πρὸς τὸ κόσμιον καὶ ἥπιον τοῦ ἡθους, ἔχει τὸ πλεονέκτημα

ὅτι ἐπολέμησε, κληρικὸς ὢν, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866 πληγωθεὶς δεινῶς, καὶ θεραπευθεὶς εἴτα μετὰ μακρὰν νοσηλείαν ἐν Ἀθήναις. Ἀφείς τὸ βραχῶδες βουνὸν τοῦ Ἀκρωτηρίου διήλυνον ἤδη τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Χαλέπας ἀνώμαλον πεδιάδα. Ὁ ἥλιος ἤγγιζε πρὸς τὴν δύσιν του. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ ἀσθενὲς φῶς τοῦ ἀστέρος καθίστατο ἀσθενέστερον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτερον ἐν τῇ ἐξασθενήσει αὐτοῦ. Ὁ παμμέγιστος ὄγκος τῶν Λευκῶν Ὁρέων λούεται ἀπὸ γλυκὺ ρεῦμα φωτὸς ὑποχρύσου. Εἰς τὴν δύσιν πλανῶνται, ἐν ποικιλομόρφῃ καὶ ἰδιοτρόπῃ μορφῇ, νέφη μικρά, χαριέντως τροποποιούντα τὸ σχῆμα αὐτῶν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας ἄκρας τῶν νεφῶν φαίνεται ὑπόχρυσος παρυφὴ αὐγάζουσα τὸ λικνιζόμενον ἐκείνο καὶ τεφρόλευκον αἰθέριον σῶμα. Βραδέως λυόμεναι μετὰ μικρὸν αἰ νεφέλαι, ἀφίνουσιν ἀπρόσκοπτον τὴν ριπὴν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Τὰ ὕψη τῶν Λευκῶν Ὁρέων μαρμαίρουσιν ἰσχυρότερον τότε ἀπὸ τοῦ ἐσχάτου φωτὸς τοῦ ζωογόνου ἄστρου. Αἱ ὕσταται ἀκτίνες αὐτοῦ, λούουσαι τὰς χαμηλοτέρας πλευράς, ἐνδύουσι διὰ χρυσολεύκου φωτὸς τὸ σαπφείρινον ἔνδυμα, τὸ περιβάλλον τοὺς πρόποδας, τοὺς λόφους, καὶ τὸ πεδῖον. Τὸ ἀκτινοειδὲς φῶς βάφει ἰόχρουν τοῦ ὄρους τὴν κορυφὴν καὶ τότε ποθητὴ ἐγείρεται ἡ μνήμη τοῦ Ὑμηττοῦ, χρωματιζομένου καὶ τούτου βυσινοχρόου κατὰ τὰς ἐσχάτας ὥρας τῆς δύσεως. Ὁ ἥλιος ἔδυσε, καὶ ἡ βραδέως καταφάνουσα νύξ μὲ εὐρε διαβαίνοντα τὰς ὑπερκειμένας τῆς Χαλέπας κορυφάς, τὰς δεσποζούσας τοῦ προαστείου καὶ τῶν Χανίων. Ἀλληλοδιαδόχως προέκυπτον τὰ ἄστρα εἰς τὸ στερέωμα. Γαλήνη καὶ σιωπὴ ἐπεχύθη εἰς τὴν ἡρεμον φύσιν, καὶ ἀσθενῶς ἐφάνησαν ἀναπτύμενα ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν μιναρέδων τὰ προάγγελα τοῦ Ῥαμαζανίου φῶτα. Ἐσβέσθησαν ! Καὶ μόνον φῶς ἀσθενῶς ταλαντευόμενον ἔφθανε τότε ἄχρι τῆς ἡσύχου θαλάσσης ἡ ὑποτρέμουσα ἀκτὶς τῶν φωτοβόλων τοῦ στερεώματος κόσμων.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΥ

Τὰ ἀποτελέσματα ἅτινα ἐπιδέξις χειρουργὸς δύναται νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἐγχειρήσεως εἶνε συνήθως θαυμάσια. Διὰ μιᾶς καὶ μόνης ἐγχειρήσεως ἐνίοτε παρέρχεται ὡς διὰ μαγείας νόσος πολυχρόνιος, ὁ ἐγχειρισθεὶς εἰσέρχεται εἰς νέον ὅλως βίον καὶ δικαίως δοξάζεται ἡ εὐτυχὴς